

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold.,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gold. 50 kr.

Vredništvo in upravnništvo je v hiši „Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov“,
Poljske ulice št. 10.

Kratek načrt o zboljšanju cerkvene glasbe.

Najnovejši list v povzdigo in pospeševanje prave cerkvene glasbe po določilih sv. cerkve se imenuje „Caecilia“, Zeitschrift für katholische Kirchenmusik (Verlag von Franz Goerlich in Breslau, Altbüßerstrasse 29, cena 1 marka). List kaže, da bo prav dober. Dasiravno ne smemo dneva hvaliti pred večerom, vendar lahko rečemo: Če bo list nadaljeval kakor je začel, gotovo bo mnogo koristil. Članki se dotikajo najbolj vitalnih vprašanj cerkvene glasbe: Korala, liturgičnega jezika itd. Vsi so pisani prepričevalno, gorkó. Zlasti pa se odlikujejo s tem, da so pisani prav poljudno, priprosto, vsakemu umljivo. Na ta način se bo mnogo doseglo. Za poskušnjo priobčimo po „Caecilia“ članek z naslovom „die ersten Schritte eines Caecilianers“. V kratkih potezih nam pisatelj podaja načrt, kako naj ravna pevovodja, ki ima resno voljo, kreniti na boljšo pot v izvrševanju svoje imenitne liturgijske službe.

„Z veseljem opazujemo, piše približno, kako se po vseh škofijah čedalje bolj širi in razvija glasba, ki je res cerkvena. Seveda je še dosti glasbenega plevela, ki se pohotno šopiri po cerkvenih korih, dosti je še pevovodij, katerim so cerkvena določila dana menda le za to, da jih prezirajo, vendar ne obupajmo, ker je dosti tudi tacihi pevovodij, ki bi radi kaj boljšega spravili v cerkev, pa ne vedo, kako bi začeli, da bi kolikor mogoče zadostili cerkvenim določilom. Takim, ki so res „dobre volje“, pisatelj omenjenega članka priporoča naslednje:

„Pred vsem, dragi tovariš, ti želim nevpogljive, trdne volje, ako bi imela tudi že mejiti na svojeglavnost. Brez vstrajnosti namreč je v naši zadevi ves trud in napor zastonj, in brez trdne volje ne pridemo do cilja. — Kupi si tudi ob enem knjižico „die wichtigsten kirchlichen Vorschriften für kath. Kirchenmusik“ spisal Mitterer (Ratisbona pri Koppenrath-u) in „Kirchenmusik nach dem Willen der Kirche“, spisal Kruschek (Ratisbona pri Pustetu). — Slovenskim pevovodjem bi pač zadostovali tudi spisi iste vsebine po raznih letnikih „Cerkv. Glasb.“ —

Ko si se seznanil z vsebino teh knjig, pojdi k svojemu župniku in razloži mu, kako je s cerkveno glasbo v njegovi cerkvi, in da te je volja, zboljš-

šati jo na podlagi cerkvenih določil. Župnikovega dovoljenja ti je seveda treba, da ne bo kake zamere in razprtije.

Trojno je sedaj mogoče: G. župnik ti bo ali z veseljem pritrdil in te še spodbudil k zboljšanju cerkvene glasbe, — in tedaj le urno na delo; ali pa bo majal z ramama in se izgovarjal, da je dosedanje petje v njegovi cerkvi po njegovih nazorih cerkveno, da se bodo ljudje nad novotarijo zgleдали, da bota oba imela sitnosti; — na to pa reci, da boš ljudstvo že kako zadovoljil in se zdaj poprimi zboljšanja, kjer gre stvar najbolj narobe; ali pa ti bo g. župnik kar naravnost odrekel svoje dovoljenje in pomoč, — sedaj pa počakaj nekoliko in glej, da pozneje dobiš priložnost, v novič mu jasno pokazati, da taka glasba ni cerkvena, kakeršno on odobruje in hoče.

Vzemimo, da ti gre g. župnik dobro na roke in te podpira, kaj pa sedaj? Kako pa ti bo mogoče vresničiti svoje želje in zboljšati glasbo na tvojem koru? Odberi si nekoliko otrok, šolarjev, dečkov ali deklic, pri katerih zapaziš, da so sposobni za petje in z njimi začni pevske vaje. Ako si takega otroškega zbora ne moreš osnovati, tedaj poskusi z odraslimi ustanoviti nekako farno cecilijino društvo, ki naj šteje izvršujoče in podpirajoče ude.

S čim pa začni sedaj cerkvene pevske vaje? Pred vsem z gregorijanskim koralom pri „Asperges me“ ali „Vidi aquam“, ki se ima peti ob nedeljah pred sv. mašo. Dobiš pa to koralno melodijo v „ordinarium missae“. Ob enem nauči svoj zbor kako enoglasno, lahko latinsko mašo n. pr. „mašo sv. Jožefa“, zložil Grois (Ratisb. pri Pustetu), ali mašo v f Edenhofer-jevo, (Ratisb. Koppenrath.); — ali slovenskega skladatelja J. Lavtizarja „Missa Statuit“; razun teh ste menda tudi v Cerkv. Glasb. dve enoglasni maši.

(Čudno se mi zdi, da se naši pevovodje tako zelo ogibljejo enoglasnih maš, menda se vendar ne boje očitanja, da zato pojo enoglasno, ker si ne upajo večglasno peti; saj je vendar prijetniše poslušati en čisti glas, ki prihaja iz več grl, kakor pa strašne disonance večglasnega slabega petja. Opomba prelagateljeva.)

Dobro ti bo v premembo slušila tudi Stehle-jeva knjižica „Die IV Choralcredo“.

Vesten in goreč pevovodja tudi ne pozabi cerkvenih določil o spremenljivih delih mašnega obrazca: introit, graduale, ofertorij, comunio. Knjiga „Graduale Romanum“ ti jih podaja za celo leto natanko po misalu. Da pa ti jih bo mogoče res v koralnem duhu peti, treba ti je seveda vaje in pa da razumeš to, kar poješ: ako sam nisi več latinščine, pomagaj si s prestavo. (V Cerkv. Glasb. so natisnjene prestave zgoraj imenovanih delov sv. maše.) Res je, da ti bo ravno dobra izvršitev koralnega petja delala največ preglavice: toda to naj te ne plaši, ker kaj je lepšega, kakor dobro, živo peti koral.

Sicer pa se ne morem pečati tukaj s podrobnostmi o koralu; teorijo ti podaja Haberlov „magister choralis“, za praktično opombo ti je pač treba poduka pri kakem kurzu za pevovodje.

Ko si enkrat to dosegel, da se pri slovesnih mašah „in colore“ verši vse po liturgijskih pravilih in v liturgičnem jeziku, loti se zboljšanja petja pri črnih petih mašah.

Petje v domačem jeziku pri slovesni maši „in colore“, ali pri črni maši je po cerkvenih določbah zabranjeno. — Že imenovani „*Ordinarium missae*“ ima koralni requiem, ki je prav primeren za začetnike; ako se dobro poje, nikdar ne zgubi vsega vpliva in vtisa. Nauči iz tega koralnega requiema najprvo le introitus, kyrie, sanctus, benedictus, agnus in communio; ob enem privzameš lahko tudi kak requiem s spremljevanjem orgel n. pr. Wittov op. 42a (Ratisb. pri Pustetu), ki ima to prednost, da ti daje navod, graduale, tractus in sequentia kratko, pa natanko opraviti; sequentia se po tem navodu odpoje lahko le v 10 vrsticah, 9 vrstic pa se recituje. Druge lahke maše de requiem so n. pr. Edenhoffer-jeva v es-duru, P. Terezijev op. 7, Stein op. 45.

Liturgiška pravila pravijo, da se smejo orgle rabiti pri črni maši le mej petjem v spremljevanje, v adventu pa, razun 3. nedelje in v postu, razun 4. nedelje naj bi bilo popolnoma tiho tudi pri maši „in colore“. (Koliko pevovodji pa se ozira na to liturgiško določbo?)

Slednjič mi je omeniti še to-le, da naj je pevovodja jako previden v zbiranju instrumentalnih maš. Očita se sicer cecilijanstvu, da zametuje instrumentalno glasbo: „Cecilijanski Vereinskatalog“ je na to dolženej pač najboljši zagovornik. Le to je težko, zbrati res dober zbor z godali, ki bi zadoščal vsem liturgiškim zahtevam; instrumentalna glasba naj samo spremlja petje, nikdar pa ga ne sme nadkriljevati in celo tekst delati — nerazumljiv...

Ta kratki načrt o zboljšanju cerkvene glasbe nam podaja spis v novem listu „Caecilia“, seveda bi se dalo še marsikaj reči o preosnovi cerkvenega petja, pa pisatelj je imel menda le samo ta namen, pokazati, kako se more napraviti podlaga k zboljšanju in razvitku slabih zborov posebno po deželi. Spreten in razumen pevovodja si sam lahko pristavi, kar primanjkuje temu spisu.

Kritične opazke spisu „Glasbena doba 16. stoletja in Jakob Gallus“.

(Spisal J. Mantuani).

Ali g. X. prav nič ne ve o dvo- in troglasnih proizvodih za praktično rabo pred 15. vekom? Kdo so in kaj so storili: Franko Kolonjski, Henrik Zeelandski, Henrik Moravski, Walter Odington, Ivan de Muris, Vaclav s Plachatic, Filip Vitry-ski? To so teoretiki, mi bode odvrnil g. X. Da, ti možje slovejo danes kot srednjeveški teoretiki, ker so se ravno ti spisi njihovi ohranili. A niso bili le teoretiki, temveč tudi praktiki. Nezmisel bi bila, podajati natančna pravila o kontrapunktu, o diskantu itd., če ne za praktično rabo. In kaj so rezultati njihovih teoretičnih preiskovanj? Uvêdli so terco in seksto, vsprejeli disonance, učili njihove razvezave, prepoved paralelnih kvint in oktav je sad njihovih naučnih izjav, nauk o nasprotnem kretanju glasov, več not proti eni — to vse je njihova zasluga. In čemu so vse to učili? Li za to, da bi ostalo učenost? Ne; učili so to, da se porabi praktično; ti nanki so tudi vzeti naravnost iz prakse. Nikomur bi ne bilo prišlo na mar, prepovedati paralelne kvinte in oktave, da ni to utemeljeno v prak-

tični akustiki. Vidimo dalje: razven teoretičnih spisov imamo tudi res še razmerno mnogo skladb za praktično rabo ohranjenih. Da jih ni toliko, kot n. pr. še iz 16. veka, to nas ne sme motiti; iz tega ne smemo sklepati, da je bilo vedno tako malo skladb v tem zlogu. Pelo se je vedno, in to vselej po najnovejšem načinu. Torej so morali imeti tudi pisane pripomočke. A vsak napredek umetnije je poraz in pogreb umetnostnih izdelkov prejšnjih dob. To nam svedočijo vsi časi.

Arhaistično grško kiparstvo je utonilo v klasičnem zlogu, plemenita jednostavnost Fidijeva izginila je v rimski hobotnosti, ta preobrazila se je po kerščanski baziliki in rimskem kastelu v romansko cerkev in plemenitaško trdnjavo, gotika izpodrinila je krepke oblike, a njene trde in voglate proizvode uničila je renésanca; gradovi postali so razkošne palače, skrivnostno temnikaste cerkve impozantne svetle bogoslužne stavbe. To se godi na vsakem polji. Kdor je imel priložnost in srečo brskati po skritih zakladih v knjižnicah, temu je ves preporod in ves spremen jasen kot beli dan. Pergamentni listi najlepših antifonarjev 11., 12. in 13. veka so navadno v knjigah, ki so bile v 16., 17. in 18. veku vezane, prilepljeni na notranji strani platnic, ali so pa vsaj ustavljeni kot varuhi za nastopni naslov. In koralne knjige 13. in 14. veka dale so platnice novjšim knjigam. Na ta način izginile so tudi večglasne kompozicije iz časa pred 15. vekom. A navzlic temu smemo in moramo vendar še govoriti o znatni ostalinii.

Diskant vpeljan je bil kot uže popolna oblika v papežko kapelo v 13. veku. Debeli rokopisi hranijo zaklade umetnih, večglasnih skladb pred — Dufay-jeve dóbe. Po dobroti g. dr. Jelića dobil sem iz vatikanske knjižnice primer dvoglasnega diskanta iz 13. veka: omenjeni rokopis hrani takih več, da ne omenjam drugih rokopisov, kateri pa do danes niso kritično preiskani. Katedrala Tournay-ska ima triglasne maše iz 13. veka; Adam de la Halle zastopan je v enem in istem rokopisu v pariški „bibliothèque nationale“ s 16 triglasnimi „rondeaux“ in osmimi motetami. G. X. ne pozna merodajnih spisov in studij Coussemakerjevih; ne vé za specialne obravnave v „L'art harmonique aux 12e et 13e siècles“ (Paris, 1865); njegova „Histoire de l'harmonie au moyen âge“ (Paris 1852) in njegove studije raztrešene po „Annales archéologiques“ od I. do XIV. zvezka — so g. X—u nepoznane stvari — a o srednjeveški „glasbeni učenosti“ vendar-le piše! On ne pozna spisa Kollerjevega v „Vierteljahrsschrift für musikalische Wissenschaft“ (4. zvezek, str. 1 in nastopne) kjer imenovani strokovnjak piše na podlagi Coussemakerjeve publikacije Montpelierskega rokopisa o vsebini te prezanimive knjige. Tu bi lahko zvedel, da ima ta rečeni kodeks Montpelierski sam 358 večglasnih spevov iz 13. in 14. veka. Dela Jehannot Lescurel-ova v pariškem rokopisu, pisanem med leti 1316—1321 so mu isto tako španska vas kot Fétis-ova razprava v „Revue musicale“ (XII., 34), kjer nam celo podaja en komad: „A vous douce débonnaire“ in to v pristni in prevédeni notaciji. Imenovani rokopis ima takih troglasnih spevov več; služili so kot uloga za francoski roman „Fauvel“. In kaj naj še govorim o dostopnejšem slovstvu? Izvrstne nove izdaje starih večglasnih skladb 13. in 14. veka nahajamo v nastopnih knjigah: Crotch, W., Specimens of the various Kinds

of Music of all nation. (London) Smith, J. Stafford, Musica antiqua, a selection of Music of this and other countries from the 12th to the 18th century...etc. (London 1812 sqq.) Labord: Essai sur la musique. Izredno zanimiv in bogat je (II. str. 309–352) zaznamek „chansons“ iz več rokopisov 13. veka! — Da poznamenjam samo še nekatere posamezne umetnike — ne samo učiteljev pred — Dufayjske dōbe in Dufayjevih vrstnikov, — naj omenjam nove izdaje: Adam de la Halle (pri Coussemakerji, L'art harmonique; Ambros, II. 231., Fetis revue musicale, 1827, Bellermann, Contrapunct 35. — Alfonso el Sabio, iz 13. veka. Ambros II. 233. — Aristoteles (Aristote) 13. vek. Coussem: L'art harmonique. — Petrus de Cruce. (Coussem. L'art harm.) Eloy (okoli 1400 (Kiesewetter, Gesch. der europ. abendländischen Musik, 20, 22) Ferrant Gilon konec 12. in začetkom 13. veka. (Coussem. L'art harm.) Fontaine Jehan de la. 12.–13. veka. (Coussem. L'art harm.) Franko Kolonjski 12.–13. veka. (Coussem. L'art harm. in Histoire de l'harmonie.) Franko Pariški, 12.–13. veka. (Coussem. L'art harm.; ima celó uže čveteteroglasne speve!) Herrier Thomas, 12–13. veka. (Coussem. L'art harm.) Landino Franciscus, rojen okoli 1325, umrl okoli 1390. (Fétis, Revue musicale, 1827 št. 111. in Kiesewetter Gesch. der europ. abendländ. Musik, št. 4. 5 itd.) Machaud (tudi Mahault) Guillaume, rojen okoli 1284. (Kiesewetter, Schicksale und Beschaffenheit des weltlichen Gesanges vom frühen Mittelalter etc., Allgem. Musik-Zeitung, Leipzig, 1831, 23, str. 4, in 1838 pril. 15.) — Ambros, II. 230, 341. — Miniot d' Arras. 12.–13. veka. (Coussem. L'art harmonique) Perrotin, 13. veka. (Coussem. L'art harmonique, 3–4 glasne speve.) — Binchois, (Kiesewetter, Gesch. der europ. abendländ. Musik in Schicksale etc.) Razven tega imamo v 6 rokopisih, koje kupilo c. kr. naučno ministerstvo v Tridentu neprecenljiv zaklad srednjeveške polifonije. V teh rokopisih je pač največ Dufay-jevih in Binchois-evih in Dunstable-jevih skladb; a med temi so tudi druge, deloma iz prejšnjih dōb.) Ali hočete še prič? To menim da bo zadostovalo v podporo mojej trditvi: Umetno mnogoglasje je od 13. veka sem cvelo, in smo primorani govoriti ne le o glasbeni učenosti, temveč o pravi, resnični umetnosti v našem smislu.

Čudno je dalje tudi to, da g. X. v dōbi od 1400 pa do 1600 ne pozna nemške šole, koje obstanek se ne more tajiti, in koja se tudi res loči od nizosemskih in od italijanskih. Hofhaimer, Finck, (Henrik in Hermann) Stölzer, Izaak, Paminger, Lechner, Ammon, Dietrich, Senfl, Rhaw, Grefinger, Lemlin, Neander, Johannes de Cleve, Sale, Calvisius, Reusch, potem nemški „Minnesinger“ in „Meistersinger“ — to so vendar dokazi za obstanek nemške šole, ki bi se morale omenjati, če se uže kaj omenja.

Kar nam g. X. pripoveduje na str. 429. in 430. o Regnartu in o Filipu Monskem (de Monte) je tudi zmedeno in zgodovinsko neresnično. Kapela cesarja Rudolfa II. ni bila ločena. Filip de Monte deloval je kot cesarski kapelnik v Pragi in Regnart kot tenorist in učitelj za dečke (Singerknabenmeister*). Stolni kapelnik ni bil nikedar. A nam je znana mala knjižica „Compendium der Musikgeschichte bis zum Ende des XVI. Jahrhunderts. Für Schulen und Conservatorien. Von Adolf Prosnitz“ i. t. d. Tu beremo na str. 121. nekeje enakega; a g. X. tega ne razumevši je napačno tolmačil in

pisal. Prosniz pravi: ... „war noch im hohen Alter in Prag als Chordirektor thätig“. Ta „Chordirektor“ zapeljal je g. X—a, da ga je postavil hitro na cerkveni kor, — in kot cesarskega kapelnika sevé na kor stolne cerkve. A arhivalije v c. kr. dvornem arhivu o tem nič ne vedo in tudi Köchel, (Die kaiserl. Hof-Musikkapelle in Wien 1543—1867) ga pozná le kot cesarskega kapelnika v cesarski stolici, v Pragi. Ta dva dokaza sta pa po mojem mnenji venderle verjetnejša nego privatna, na nič oprta misel. Tudi je tedanja dvorna pisarna menda vedela, kje da so cesarski funkcionarji nastavljeni.

Prosniz — ergo tudi g. X. trdi, da do druge polovice 16. veka o domači glasbeni umetnosti v Italiji ni lahko govoriti. G. X. se še malo bolj smelo izrazi nego Prosniz in pravi, da „o domači glasbeni umetnosti italijanski do srede 16. veka malone ni sledú“. Opazka Prosniz-eva, (na str. 106) kojo je g. X. tudi lepo v Slovenščino prevél, je sicer zelo duhovita, a neutemeljena. Pogoje, ktere so pospeševale v Italiji razvoj obrazevalnih umetnosti so popolnoma druge kot v ostalih deželah na zapadu Dante in Petrarca, Rafael, Michel Angelo, Bramante in Correggio — če uže moramo ravno te kot vzglede vsprijeti — ti vsi imeli so v Italiji dane pogoje starega klasicizma. Bolje bi se to videlo pri drugih, prejšnjih umetnikih; n. pr. Nicolo Pisano, Orcagna, Grotto, Gaddi in Memmi to so kiparji in slikarji, ki so italijansko umetnijo spravili v napredni tir. Stari klasicizem v Italiji nikdar ni zamrl, če se je tudi v surovih, celó barbarskih oblikah obdržal. Dantejev kažipot bil je kot vemo, Vergil, Petrarkovi umotvori sloné na starorimskih erotikih in trubadurskih popevkah. Nikola Pisano dosegel je neverjeten prevrat v umetnosti italijanski s tem, da se je naravnost poprijel izgledov starorimskega kiparstva. Na njegovih delih ni težko dokazati, da je n. pr. za podobo sv. Device posnel naravnost Junono. To je bilo tako, ker so imeli umetniki vedno stare umotvore pred očmi. Rojeni so bili med njimi, gledali so jih od mladih nog, — in ni bilo treba drugega, kot da začne eden delati po teh izgledih. Čut je živel vedno; italijanska arhitektura ostala je vedno klasično nadahnjena; zato se ni mogel noben drug zlog prav do živega ndomačiti. Romanski zlog je v Italiji popolnoma drugačen, kot drugodi — gotika pa sploh ni mogla prodreti. Celo na dragocenej Milanskej stolnici so renésanski portali najkrasnejši. Torej da ponovim: za obrazevalne umetnosti bila je živa, starodavna tradicija pogoj napredku. Ta tradicija je živela kot beršlin ob grobljah in razvalinah umetnih izdelkov stare klasične dóbe. Pri glasbi je to drugače. Begotni zvok ne ostane tako dolgo in tako vstrajno, kot umotvor iz kamna. Zato tudi ni napredovala glasba v eni meri z obrazujočimi umetnijami, pač pa lahko rečemo, da je njen napredek združen z poezijo. Dante sam učil se je glasbe pri Florentinskem glasbeniku Caselli, ta uglasbil mu je tudi nekatere kancone. To pač ne vemo, če več — ali jednoglasno. V 14. in 15. veku nahajamo posamične imena, koje so se ohranile n. pr. Aron Pietro, Gafurius, Landino, Burtius, Aegidius de Marino, Botttrigieri, Donni, Ant. Fr., Festa, Fogliani, Gabrieli Andr., Gero Giov., Gibellini in dr. Ti vsi so rojeni Italijani, ti vsi so domačo umetnost gojili in v domačem zlogu skladali. Iz tega, da je bilo v 15. in v prvi polovici 16. veka mnogo Nizozemcev, Francozov in Špancev v papežki kapeli, ne smé se še

sklepati, da ni bilo domače umetnosti v Italiji. In če se g. X. uže tako zapupno oklepa Prosniza, zakaj ni pogledal na istej strani le malo nižje; tu omenja Prosniz „frottale“ in izrečno poudarja, da je ta glasbena oblika izključno italijanska, kar je tudi res. O vsem tem treba se je dobro poučiti, predno človek piše monografične sestavke za očitnost. Prosnizeva knjižica ni tako obširna, da bi mogla podajati vse. (Dalje prih.)

D o p i s i.

Dunaj, 28. dec. 1892. Včeraj zvečer bil je na Dunaji v mali dvorani prvi letošnji „Renaissance-Abend“. Peli so Palestrinin „Tu es Petrus“, 2 stavka iz „Canticum canticorum“ pod vodstvom prof. H. Grädener-ja. Potem Lassusov 1. spokorni psalm (Domine ne in furore tuo arguas me), 3 Madrigale („Margot“, „Tritt auf den Riegel“ in „Audite nova“). Orhester izvajal je od Palestrine en „Madrigal“, od Lassusa „Symphonia“. Vvodno predavanje imel je dr. R. Hirschfeld. Ta je poudarjal, da vsa naša današnja umetnost sili nazaj in posega po idealnih uzorih polifonega glasbenega stavljenja, ker ta edina zadošča zahtevam estetičnim. Uže Bach je zavozil; on dela s človeškimi glasovi kot z piščalkami orgelskimi, Beethovnov vokalni stavek je intrumentalen in se ne loči od tega. To je zoper naravo, mi smo prenašeni tega in si želimo nazaj, silimo tje, kjer imamo vzore za pravo razumništvo človeških glasov, kojim se je v onem času vse podrejalo, osobito tudi godala.

To so gotovo krasne misli — in občudovanja vredna je Hirschfeldova smelost, rekel bi skorej predrznost, da si upa dunajskemu občinstvu (med kojim je bil tudi nadvojvoda Karol Ljudevit kot protektor „pevske akademije“, katera je izvajala pesmi) kaj takega tako naravnost reči v obraz. Veseli smemo biti te prikazni in vsklikniti „Lucescit!“

Naši nazori, naši idejali so gotovo pravi, to nam pripoveduje naš čut, to nam kaže potreba in omika sedajnega časa, temu pritrjuje omikano strokovnjaštvo. Ne mi — nasprotniki morajo popustiti svoje nazore in jih bodo popustili — prej ali slej. Upajmo, da bo pri tej reakciji tudi C. Glasbeniku priznavala se njegova zasluga.

Z Gorenjskega. Moj namen ni danes, C. Gl-u razglašati cerkveno glasbenih novosti ali v obče poročati o stanji cerkvenega petja pri nas, ker bi ne mogel veliko povedati. Ker me pa prsti nekako srbé in sem že čisto na to mislil, kar hočem zapisati, nadejam se, da mojih vstic ne bodete zavrgli tem manj, ker sem prepričan, da kakemu orglavcu ali cerkvenemu pevovodji utegnejo koristiti, ob enem pa tudi stvari, kateri služi. Žal, da se mnogokrat nahaja nasprotje med cerkv. pevovodjo in rektorjem ecclesiae, da je prvi boljšega cerkvenega duha glede petja, nego poslednji, ki noče odjenjati od „stare“ navade. Orglavec bi se rad ravnal po pravih resnično cerkvenih, kakor se jih je učil v orglarski šoli; a slišati mora na svoje začudenje in nevoljo, da so „cerkvene določbe glede cerkvene glasbe“, kakoršne imamo tudi slovensko tiskane, sama „prismodarija“, katera našega „rektorja“ ne vežejo in tudi ne brigajo. Ako bi ta gospod čital C. Gl., opozoril bi ga na določbo iz Rima z dne 14. jan. 1892, kojo so sv. oče potrdili, in katera pravi, da kot „Acta a S. Sede niso samo ona smatrati, katera neposredne izhajajo od sv. očeta, temuč tudi ona, katere prihajajo od rimskih kongregacij“. In to naj bi si še marsikateri drugi dobro zapomnil. Gospodu orglavcu pa, in vsim njemu sličnim cerkvenim pevovodjem, kateri so sicer blage volje, a malo prevroče krvi, bi tudi rad nastopno povedal: Župnik je postavljen od škofa kot dušni pastir krščanske srenje, toraj so njegovi ukazi glede službe božje merodajni in naj se izpolnujejo. (Konec prih.)

Razne reči.

„Monatshefte für Musikgeschichte herausgegeben von der Gesellschaft für Musikforschung“, (Nr. 12. 1892), so prinesli o lanskim mednarodnim glasbenim in gledališkim razstavi na Dunaji 25 strani dolg spis iz peresa našega marljivega rojaka, g. Josipa Mantuani

Že to je častno za gospoda pisatelja, da je vredništvo onega strokovnega lista naprosila njega inozemca, naj spiše pregled ogromnega števila izloženih glasbenih predmetov, od najstarejših časov do danes. Še častnejše pa je rešena naloga g. Mantuanija, kateremu tu prisrčno častitamo.

— Slavnoznani rimski oglavec pri cerkvi sv. Janeza v Lateranu, Filip Capocci je prejel preteklo jesen od sv. očeta Leona XIII. red sv. Gregorija. G. Capocci je jel izdajati svoje skladbe za orgle; tiskajo se v Lipskem. Prvi zvezek s 6 komadi stane 2 liri (1 gld.) in se dobiva pri skladatelju v Rimu.

— V Benedkah začel je izhajati meseca avgusta novi mesečnik za cerkveno glasbo z naslovom „La scuola veneta di musica sacra“; vrednik mu je g. Tebaldini, stane pa s prilogo vred po pošti zunaj Italije 6 lir. — Če dalje bolj se jasni!

— Solnograška stolnica je dobila novega glasbenega vodjo v osebi č. g. Spies-a, mašnika domače nadškofije. Glasbeno nadarjen poučeval je že kot bogoslovec svoje kolege v semenišči; v mašnika posvečenega poslali so ga v Ahensko in Regensburško cerkveno-glasbeno šolo, od koder se je z dobrimi spričali domu vrnil in meseca avgusta svojo službo nastopil.

— Namesto r. Hanisch-a imenoval je stolni kapitul v Regensburg-u g. Josipa Renner-j-a mlajšega orglavcem v stolnici; mil. škof pa ga je potrdil.

— „Musica sacra“ pričela je svoj 26. letnik s krasnim spisom mil. g. škofa dr. M. Marty (Sioux Falls, S. Dakota) o cerkveni glasbi. Spis očitno in odločno obravnava načela, ki naj bi nas vse vodila, ako hočemo zboljšati cerkveno glasbo. Katoliki se pač dobro razumijo po vsem svetu, ako razumijo duha sv. cerkve!

— Č. gg. čitatelje C. Gl-a, vešče nemškega jezika, opozarjamo na novi cerkveno glasbeni list, ki je jel z l. 1893. izhajati v Vratislavi (Breslau) pod imenom „Caecilia“, in je omenjen v članku „Kratek načrt o zbolšanju cerkvene glasbe“ našega lista. „Caecilia“ izbaja po 1 krat na mesec. Naroči se lahko v Katoliški bukvarni v Ljubljani ali pa na pošti, kjer je zapisana v časniškem ceniku pod št. 1270. Za celo leto velja le 1 marko.

Za jubilej sv. Očeta 19. feb. t. l. naj bodo priporočene naslednje skladbe:

1. Papeževa himna v „Ceciliji“. 2. Leonova pesem v Cerk. Glasb. l. 1880. 3. Zlatomašniku sv. Očetu papežu Leonu XIII. v Cerkv. Glasb. l. 1887. (Tukaj se lahko postavi v stavku „V slavnostni praznik naše zlate“ namesto besede „naše“ beseda „dobe“. Ista pesem se dobi v nekoliko iztisih kot možki zbor s posebnim tenorovim samosplovom po 30 kr. pri skladatelju g. A. Foersterju.) 4. Papeževa himna za možki zbor zl. P. H. Thielen (besede himne v Ceciliji so prestava) s klavirjem ali harmonijem, glej št. 5. v Nikelov zbirki, ki jo omenja ravnokar naš list na drugem mestu.

Oglasnik.

Missa pro defunctis ad IV voces inaequales aut una voce cum organo auctore P. Ang.

Hribar. Partitura velja 50 kr., natisnil Milic v Ljubljani. Maša je za mešani zbor jako ugodno zložena, ima vse lastnosti, ki jih zahtevajo tudi najslabši cerkveni zbori, ker je lahka, melodijozna in tudi kratka; graduale, tractus, polovica sekvence, „Hostia“ v ofertoriji in communio, to vse je zloženo v falsobordone ali se recituje na enem tonu. Za jeden glas, kakor stoji natisnjeno, bo težje izvršiti skladbo, ker bi bil obseg enega

samega glasu od „a“ do „f“; gotovo namenja g. skladatelj mašo enoglasnemu zborovemu petju, pri katerem nižji glasovi naj prevzamejo napeve alta, kedar ima sopran pavze. Sekvenca obsega praktično samo one kitice, ki se ne smejo izpustiti. Prav vrlo priporočamo to skladbo vsem cerkvenim zborom; skladba ne podaja nobene koncesije pokvarjenemu okusu ali ljudskemu petju, pa se bode vendar prikupila vsakemu, tudi pri prostemu posluhu.

Opozarjamo č. gg. čitatelje na jako praktično zbirko 40 pesem in zborov za razne priložnosti in svečanosti - besede se dajo lahko prestaviti ali pa druge podložiti. Zbirka se zove: 40 Festgesänge für Männerchor zum Gebrauche bei verschiedenen Festen. Von E. Nikel op. 33. Cena 0.75 m (45 kr.!) Izdal Kothé v Leobschützu. Imenujemo samo nekaj naslovov: Pri jaslicah, papeževa himna, škofovo obiskanje, sprejem novega župnika, blagoslovljenje cerkve in šole, pri učiteljskih shodih, k rojstnemu dnevu, h godu, k poroki, k raznim jubilejem, za rokodelska društva, napitnice i. t. d. Zastopani so skladatelji: Nikel, Witt, Kothé, Renner, Beethoven, Kreutzer, Mettenleiter, Piel, Diebold, Mendelssohn, Musioli dr. Št. 5. papeževo himno je zložil Thielen za možki zbor z neobligatnim klavirjem ali harmonijem, št. 25. „Živela sloga!“ Anton Foerster za zbor enoglasni s klavirjem, ki se da lahko z orkestrom nadomestiti.

Pridana je listu 1. štev. prilog.

Odgovorni vrednik lista **Janez Gujezda**. — Odgovorni vrednik glasb. priloge **Anton Foerster**.
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.